

Halmgruppen markerede jubilæum med arrangement på Bornholm

Programmet for 25-års jubilæet bød blandt meget andet på besøg på to bornholmske halmvarmeværker og på en introduktion til bjergvarme.

BIOMASSE

*Af journalist Lone Völcker,
Dansk Fjernvarme*

I år er det 25 år siden, Halmgruppen blev stiftet, og derfor blev forårets møde udvidet til et todages jubilæumsarrangement, der blev afholdt på Bornholm.

Programmet for arrangementet var tæt besat, og omfattede blandt meget andet besøg på to halmværker: Det helt nye Vestbornholms Varmeforsyning i Hasle og Nexø Halmvarmeværk, hvor Halmgruppens formand, Søren Nielsen, er driftsleder.

På Vestbornholms Varmeforsyning i Hasle blev Halmgruppen modtaget af værkets ejer, Ole Kofod. Han var indtil for tre år siden svineavler, men solgte sin virksomhed og savnede noget at rive i. Da han stadig havde 300 ha landbrugsjord og dermed masser af halm, fik han den ide, at han kunne levere fjernvarme til de nærmeste naboer.

Projekt til 125 mio. kr.

Godt hjulpet på vej af høje oliepriser var interessen for at blive tilsluttet fjernvarmen stor, og den viste sig at række langt ud over naboejendommene. Beboerne i Hasle by ville også med, og i løbet af kort tid var projektet vokset fra at være et lille anlæg til 6-7 mio. kr. til et omfattende projekt til et sted mellem 125 og 130 millioner kroner. Og når anlægsarbejdet afsluttes i løbet af i år, er 90 procent af oliefyrene i Hasle skiftet ud med fjernvarme.

Ole Kofod fortalte om projektet, processen og prisen for at komme med på fjernvarmen. Noget, han

Ole B. Winther, Ringsted Kommunale Varmeforsyning og Henrik Andersen, Dansk Fjernvarme, lytter opmærksomt til Ole Kofod fra Vestbornholms Varmeforsyning, der fortalte Halmgruppen om det nye halmvarmeværk, der skal forsyne 900 husstande i Hasle. Foto: Lone Völcker.

efterhånden har gjort nogle gange, for alle de 900 forbrugere, der bliver tilsluttet fjernvarmen i Hasle, har været inviteret ind på værket for at høre om fjernvarmen og om betingelserne for at blive tilsluttet.

For 2½ år siden var der kun en bar mark, der hvor Vestbornholms Varmeforsyning ligger i dag, og Ole Kofod var med sine egne ord stort set lige så blank på viden om fjernvarme.

- Jeg vidste ingenting om fjernvarme, men tænkte, at det ikke kunne være så svært. Men jeg fandt hurtigt ud af, at det var nødvendigt med noget erfaring. Derfor spurgte jeg Søren Nielsen fra Nexø Halmvarmeværk, om han ville være praktisk konsulent. Det sagde han heldigvis ja til, og det har

været en kæmpe hjælp at få 20 års erfaring, sagde Ole Kofod.

15.000 kr. for alle

En de ting, han overtog fra Nexø Halmvarmeværk var ideen med at opkræve den samme lave pris for tilslutningen fra alle. Konceptet er, at alle nye forbrugere betaler 15.000 kr. for at komme med på fjernvarmen, uanset den reelle omkostning ved at få den pågældende forbruger med. Den resterende udgift betales over varmeprisen de næste 30 år.

- Prisen på de 15.000 betyder, at der ikke er nogen, der behøver sige nej på grund af økonomien, og det betyder, at vi har fået stort set alle oliekunder med. Hvis folk skulle have betalt den fulde pris, havde vi

kun fået 60-70 procent med, vurderede Ole Kofod.

Arbejdet sker efter en fast køreplan, hvor byen kobles på gade for gade. I øjeblikket tilsluttes to nye forbrugere om dagen i Hasle, og arbejdet forventes at være færdigt inden nytår.

Næste år tilsluttes to nabobyer, og kontrakterne ligger allerede i skuffen hos Ole Kofod.

- Jeg havde aldrig troet, at vi ville få så stor opbakning, og det er første gang, jeg er med til at lave et projekt, som alle er glade for.

Da projektet begyndte at vokse sig rigtig stort, søgte og fik Ole Kofod kommunegaranti til ledningsnettet. Efterhånden som de forskellige etaper bliver færdige, overtager Bornholms Forsyning ledningsnettet, og det er aftalt, at kommunen skal overtage værket i 2015.

Evigt aktuelle emner

Efter besøget på Vestbornholms Varmeforsyning bød Halmgruppens formand velkommen til mødet på Hotel Griffen i Rønne. I anledning af jubilæet havde Søren Nielsen læst de gamle referater, som afslørede, at mange af de emner, der drøftes i dag, også var aktuelle, da Halmgruppen fejrede sit 10-års jubilæum for 15 år siden.

For et par år siden var der intet, der hvor Vestbornholms Varmeforsyning ligger i dag. I øjeblikket tilsluttes to nye forbrugere om dagen, og ved årets udgang er 90 procent af olie kunderne i Hasle koblet på fjernvarmen. Foto: Lone Völcker.

Det gælder eksempelvis askeproblematikken, som ifølge Søren Nielsen har været på programmet på alle møder i Halmgruppen de sidste 15 år. Emnet er stadig aktuelt, da askebekendtgørelsen trådte i kraft sidste år og nu implementeres.

Flere skal indberette

Henrik Andersen fra Dansk Fjernvarmes sekretariat viste i sin præsentation en oversigt over halmpriser, der er lavet ud fra de indberetnin-

ger, der er kommet fra medlemmerne. Priserne blev diskuteret frem og tilbage, men det tal, der sprang mest i øjnene, var dog antallet af indberetninger. Opgørelsen viste, at kun 13 værker havde indberettet halmpriser til statistikken. Alle var enige om, at det er alt for få, og det blev besluttet at gøre en aktiv indsats for at få flere til at indberette til statistikken.

(Fortsættes næste side)

(Fortsat fra forrige side)

Nye erfaringer med biomasse

Den første eksterne indlægsholder, Anders Evald fra FORCE Technology, var også med til 10-års jubilæet. Han talte om nye erfaringer med biomasse i energianlæg, og fortalte blandt andet om Bio-CHP projektet, der er en omfattende europæisk dokumentation af data fra 68 anlæg i seks europæiske biomassefyrede kraftvarmeverker.

Her er en af konklusionerne, at anlæggene ofte bygges for store, fordi man enten ikke har været gode nok til at beregne eller for optimistiske i forhold til varmegrundlaget.

Fremtidens energiproduktion

Selvom Søren Nielsen tidligere på dagen havde konstateret, at mange emner gik igen fra tidligere år, var der et emne på dette møde, der helt sikkert ikke blev talt om ved Halmgruppens 10-års jubilæum, nemlig 2. generations bioethanol.

Thor Gunnar Kofoed fra BornBioFuel fortalte om projektet, BornBioFuel, der har fået bevilget 100 millioner kroner til udvikling af 2. generations bioethanol.

Målet er at producere 5,2 millioner liter bioethanol om året, hvilket

svarer til en fjerdedel af Bornholms forbrug af brændstof.

Halm er velegnet til produktionen af bioethanol, men Thor Gunnar Kofoed regner ikke med, at produktion af bioethanol vil skabe en konkurrencesituation i forhold til halmvarmeverkerne på Bornholm.

- Undersøgelser viser, at der ligger masser af ikke bjerget halm på markerne. Og vi kan bruge våd halm, som varmeverkerne ikke kan anvende. Desuden er der meget andet end halm, der egner sig til fremstilling af ethanol, eksempelvis naturgræs, møbelaffald og gyllefibre. Vi kan skifte mellem mange forskellige typer biomasse alt efter prisen, sagde Thor Gunnar Kofoed.

Han fortalte, at prisen for at køre på ethanol med den nuværende benzinspris vil være den samme som for at køre på benzin. Ethanolen er ganske vist lidt billigere, men da der skal bruges 20 procent mere, går det lige op.

Hvis planen om at erstatte en fjerdedel af brændstofforbruget på Bornholm med ethanol realiseres, vil det give en besparelse på 17.000 ton CO₂ om året. Det svarer til, at hver bornholmer sparer 0,6 ton. Men før det kan ske, skal den første store udfordring løses, nemlig at skaffe 100 millioner kroner til projektet fra sponsorer.

Rapsolie fra Aakirkeby

Tirsdagen bød også på et besøg på Lehnsgaard Rapsolie i Aakirkeby, hvor ejeren, Hans Hansen, fortalte om arbejdet med at udvikle virksomheden, fra han for knap ti år siden købte sin første oliepresse i Sverige og begyndte at producere olie og frem til i dag.

Den største udfordring var ikke at lave et godt produkt, men at få fortalt offentligheden, at her er der et kvalitetsprodukt, som er sundere end andre fedtstoffer. Vendepunktet kom, da Hjerteforeningen sendte et opskriftshæfte, der anbefalede Lehnsgaard Rapsolie, ud med ugebladet Hjemmet i 300.000 eksemplarer. Samtidig blev der skabt kontakt til en række journalister, som kom til Bornholm for at skrive om Lehnsgaard Rapsolie. Opmærksomheden betød, at produktionen fra 2003 til 2007 steg fra 35.000 liter i 2003 til 300.000 liter i 2007. Siden er det kun gået fremad, og etiketten fra Lehnsgaard Rapsolie er efterhånden kendt af de fleste, der interesserer sig for madlavning.

Mere fjernvarme på vej

Aakirkeby er et af de steder på Bornholm, hvor der er fjernvarmeprojekter i gang i øjeblikket, og ikke langt fra Lehnsgaard Rapsolie skal der i løbet af året opføres et 6 MW flisværk, der skal forsyne 900 forbrugere

i Aakirkeby med varme og desuden levere fjernkøling til TV2 Bornholm. Desuden etableres der en transmissionsledning til Lobbæk og Nylars.

Bornholms Regionskommune har lavet en samlet varmeplan for Bornholm, og i øjeblikket etableres der fjernvarme flere steder på øen.

En del af projekterne omfatter etablering af forholdsvis lange transmissionsledninger, og det er ifølge forsyningen ikke et problem i forhold til varmetab. Beregninger viser, at når der anvendes dobbeltrør med ekstra isolering, bliver varmetabet i gennemsnit på 3-4 procent. Det er dog en forudsætning, at der ikke tilsluttes forbrugere mellem byerne. Erfaringer fra Hasle viser, at beregningerne på ledningstab holder stik.

Alle de nye fjernvarmeprojekter på Bornholm bliver solgt efter samme koncept, der kunne kaldes Bornholmermodellen, hvor alle betaler 15.000 kr. for at blive tilsluttet, uanset hvad den reelle udgift er.

Nexø Halmvarmeværk

Nexø Halmvarmeværk, der var næste stop på turen, arbejder også med et fjernvarmeprojekt, nemlig muligheden for at forsyne Balka og Snogebæk med fjernvarme. Bliver projektet en realitet, bliver der også byggeaktivitet på halmværket i Nexø. Udvidelsen af forsyningsområdet vil nemlig betyde, at der skal opføres en eller to nye halmlader.

Bjergvarme

Det sidste punkt på programmet, var et besøg på oplevelsescentret, Natur Bornholm, der gennem udstillinger og film fortæller om Bornholms natur. Men for mennesker med særlig interesse for varme, er det mest spændende nok i virkeligheden opvarmningen af Natur Bornholm. Al varmen kommer nemlig fra noget så usædvanligt som bjergvarme. To forbundne 180 meter dybe borer henter varme op fra klippegrunden og sikrer, at såvel gæster som krokodiller og skildpadder i oplevelsescentret kan holde varmen.

lv@danskfjernvarme.dk